

signi (en tot cas més absurd que mal intencionat) d'eliminar l'idioma vernacle, s'ha vingut emprant aquella llengua, com instrument d'ensenyament, en els infants que la desconeixien en absolut; s'ha comès l'atemptat pedagògic (qualificat per algú d'infanticidi espiritual) de supeditar la finalitat, *cultura*, al mitjà de proporcionar-la, *llengua*; i com que el mitjà ha estat inadequat i extemporani, mentre l'instrument natural i *de dret*, únic racional i eficaç l'idioma propi, ha estat proscrit, el resultat obtingut ha estat el que el sentit comú, absent, hauria pogut preveure: una instrucció elemental deplorabilíssima, disfressa d'una analfabetisme que no arriba a ésser absolut, perquè la mateixa monstruositat del *mètode* n'impossibilita l'aplicació rigorosa, i uns coneixements rudimentaris i deficientíssims de la llengua castellana.

Les disciplines de l'escola, elementals i tot, exigeixen un esforç intel·lectual intens, comparat amb el de les adquisicions que, de manera paulatina i espontània, van fent-se en el viure quotidià extra-escolar; ¿com pretendre, doncs, cooperar a l'esforç intel·lectual de l'infant, amb l'instrument d'un llenguatge inconegut? Perquè el drama és aquest: per les coses senzilles i clares de la vida, la llum de la llengua materna; per a introduir-nos en el secret de les coses i en el misteri del món, el ritus d'una eufonia inintelligible.

Això, prescindint de la transgressió moral que comporta l'atemptar a la condició nacional de l'infant i inculcar-li un tàcit menyspreu per la llengua pròpia, proscriu-la de l'escola.

Altrament, ¿com donar senyoratge a l'esperit, si les seves millors essències li són postisses? ¿Com habitar els nostres infants al bell parlar, si en l'esperit llur, bellesa i parla, lluny d'estar foses, són antagòniques? Car la cultura vivifica, matisa i afina tota expressió; i l'ànima, que no té ni pot tenir més que una llengua, quan ha rebuda la cultura en parla aliena no pot pas suportar el torturar-se en perpètua traducció, barrera i violència de l'esperit.

D'ací la tràgica dualitat de llenguatge: *el vulgar*, que té per instrument la pròpia parla, i *l'erudit*, que es val de la parla postissa; dualitat palesada fins el grotesc en el medi rural, on el castellà és una paròdia. El camperol, quan vol escriure, ho fa (o pretén fer-ho) en castellà, per tal com el llenguatge escrit presuposa certa elevació de to. Si en una conversa ha d'emprar un mot culte, no li manca mai el castellanisme (gairebé sempre de

sentit trabucats) i així esdevé que la fluïda i espontània expressió de l'ànima—la llengua pròpia—i de retop i per essencial afinitat, l'ànima mateixa, resten condemnades a perenne vulgaritat.

En fi, ¿com conrear la curiositat infantil, l'aviditat de conèixer, base d'una sana pedagogia, si en lloc d'emmotllar-nos a les peculiaritats que a la parla natural imprimeixen l'edat i fins la personalitat de l'infant, ens mostren no solament sor-ruts a aquestes particularitats, sinó hermètics a la mateixa parla?

Quan aquesta ocupi a l'escola el lloc que per dret li pertoca, i pugui acomplir la seva funció natural de vehicle de tota altra disciplina—i entre d'aquestes la llengua castellana—aleshores podrem aspirar, per a tots els infants de la nostra terra, a un nivell d'instrucció adequat i suficient. I quan els nostres adolescents abandonin l'escola proveïts d'un llast de cultura elemental, però bàsicament completa, sòlida i arrelada, no solament ens haurérem alliberat del conreu de l'automatisme rutinari, i lliurat a la formació dels ciutadans intel·ligents, sinó que, depositari cada u d'aquests d'un gèrmen arrelat i vivaç d'espiritualitat, sentirà les nobles ànsies de cultivar-lo, i vindrà la set de saber, i l'apetència de llibres; i el castellà, après a l'escola com una disciplina, esdevindrà instrument inestimable per a cercar, en la cultura d'aquella llengua, nodriment abundós per a l'ànima catalana, que sabrà assimilar-lo i fer-ne substància pròpia.

¿Què voleu que en faci un camperol rutinari, ignorant i vegetatiu, d'un castellà embrionari i estrafet, sinó deixar-se'l rovellar i perdre? Aquells a qui això consterni cal que pensin que l'única solució està en què la llengua, que tant els interessa propagar, esdevingui útil i necessària. Com? Creant i fomentant les ànsies de saber, i aquestes ànsies sols s'obtenen plantant, en cada ànima d'infant, plançons revinguts de les essencials disciplines. Però, perquè arrelin, cal, això sí, plantar-los en català. Heus ací el miracle de com la nostra llengua pot esdevenir el mitjà, més insospitat i més eficaç, de sana i justa castellanització.

Allegacions en contra la jerarquitització del català

De tot quan havem exposat es desprèn que la general i absoluta catalanització de l'ensenyament entre nosaltres s'imposa, no ja com a reconeixement d'un dret, acatament a una voluntat i satisfacció a justes reivindicacions històriques d'un poble,